

FORORD

Når man går i gang med tysk på A-niveau, har man sikkert allerede fundet ud af, at tysk er både forståeligt og systematisk. Alligevel er der en del, der skal læres, før alt falder naturligt. Mundtlige og skriftlige færdigheder skal øves og automatiseres og begge dele kræver solid grammatik viden om, hvordan ord sættes sammen i de rigtige former, så de bliver til sætninger i forskellige variationer.

PUZZLE DER GRAMMATIK er en ny, visuelt funderet grammatik til tyskundervisningen på A-niveau. Både grammatikkens form og sprog er nutidigt. Det betyder, at sprogbeskrivelserne er korte, sprogligt let tilgængelige, mindre begrebsstunge og har et stærkt visuelt præg. Det har dog ikke medført, at der er skåret hjørner af den centrale grammatik, men i stedet er formidlingen af vejene ud i grammatikkens hjørner gjort overskuelige.

Det må gerne være let at lære tysk grammatik, ja, det må endog gerne foregå legende som at lægge et puslespil. Netop den tilgang har givet navn til grammatikken: **PUZZLE DER GRAMMATIK**.

At lære og anvende den tyske grammatik kan på mange måder sammenlignes med metoder, der bruges, når et puslespil lægges: Man er nødt til at gøre sig fortrolig med indhold, form og de enkelte brikkers særpræg i forhold til de øvrige i spillet. Man skal kunne overskue det samlede billede ved at orientere sig i samspillet af brikkerne, i indhold, former og det særlige ved hver enkelt brik og samtidig have helheden for øje. I puslespillet handler det om farver, former og mønstre, i sproget om ordklassernes bøjningsmønstre, deres ledfunktion og ordstilling i en sætning samt i endnu større sammenhæng i en tekst.

Der er en ramme om det hele i form af kantbrikker, der kan skabe strukturer at støtte sig til. Når brikkerne lægges, bliver det tydeligt, om brikkerne glider naturligt sammen. Spillebrikkerne og ordklasserne som led i en sætning udgør en symbiose mellem de enkelte dele og helheden. Til sidst ses det, at alle dele hænger sammen i en særlig struktur, der er samspillet af sætningsled, bøjningsmønstre af verber, substantiver, pronominer, adjektiver og præpositioner i nøje tilpasset form og ordstilling.

Grammatikkens kapitler skaber i sig selv et skelet for indlæringen. Hvert kapitel har fx dets egen farve og egne figurer, der samler centrale begreber og kendetegn for det grammatiske emne. Begreberne i figurerne i starten af hvert kapitel giver mulighed for at tjekke, om begrebernes indhold er forstået. Den enkelte figur kan ligeledes anvendes til leg eller konkurrence om fx at huske eller forklare begreberne eller noget helt tredje, som man kan finde inspiration til i vejledningen til de spil, der hører til **PUZZLE DER GRAMMATIK**.

I hvert kapitel visualiserer forskellige figurer og tabeller centrale grammatiske pointer. Med dem kan et nyt grammatisk emne introduceres, og de kan bruges til opsamling, repetition eller et ekstra tjek af, om man har tilegnet sig overblik over kapitlets grammatiske emne. Ligeledes kan figurerne være en ekstra støtte ved løsning af opgaver i forbindelse med undervisningen eller skriftlig eksamen.

De grammatiske eksempler er ledsaget af korte forklaringer, der trin for trin fokuserer på at vise, hvordan fx bøjningsendelser eller kasus bruges, og hvad der betinger endelser og kasus. På den måde er der skabt løbende støtte under læringen, så det ligeledes er muligt at arbejde med grammatikken på egen hånd. Med andre ord er man med **PUZZLE DER GRAMMATIK** godt rustet til at forstå og

overskue de forskellige sproglige brikker, der er i spil i et grammatisk emne, så man mestrer at lægge brikkerne, så puslespillet til sidst går op.

PUZZLE DER GRAMMATIK står som et selvstændigt værk til A-niveau, men inddrager flere steder central viden fra B-niveau. Herved sikres, at overgangen fra B- til A-niveau forløber ubesværet.

Til grammatikken er der føjet et appendix, der fungerer som en værktøjskasse med hjælp til selvhjælp. I appendix findes for det første en tjekliste med særlige opmærksomhedspunkter ved korrekturlæsning af skriftlige opgaver, og for det andet er der en liste med forskellige, nyttige vendinger, som giver en håndsrekning til at skabe og variere sætninger under det mundtlige og skriftlige arbejde. Ydermere findes der i appendix eksempler med forklaringer til forskellige typer af drilske udtryk og bøjninger, ligesom der er en ordliste med den terminologi, der er anvendt i hvert kapitel. Terminologiske udtryk oversættes som hovedregel til dansk, når de benyttes i et kapitel, men de kan også slå op i ordlisten, hvis der under læsningen skulle være behov for det. Ordlisten kan ligesom de visuelle figurer benyttes til repetition og til at skabe overblik over centrale grammatiske begreber til kapitlets emne.

Grammatikken kan stå alene, men den er samtidig en del af et spilsystem. Suppleres grammatikken med de tilhørende 17 spil, medfølger en spilvejledning med ideer til varieret brug og differentiering af spillene. På den måde er spillene med til at gøre arbejdet med grammatik nærværende, aktiv og varieret. Erfaringsmæssigt ved man, at spil i undervisningen vækker begejstring, fremmer motivation og styrker læringen. I klasserummet giver spillene unikke muligheder for differentiering og stilladsering i forhold til hver enkelt spillers formåen og læringsmål. Det åbner mulighed for, at flere af spillene også kan benyttes undervejs på B-niveau (se s. 94 – 95 og spilvejledningen, der følger med spillene).

De grammatiske emner behandles i særskilte spil. Her kan man gennem leg i par- eller gruppearbejde øve sig i at beherske begreber og regler samt forklare forskellige sproglige fænomener. Hele vejen gennem spillene bygges der i samspil med **PUZZLE DER GRAMMATIK** videre på at skabe sproglig struktur, progression i læringen og tilegnelse af relevant terminologi.

Til hvert emne i grammatikken er der mindst to spil. Er det grammatiske emne særligt udfordrende, er der tre eller fire spil – lige bortset fra spillet til appendix, der samler op på drilske emner. Mange af spillene er selvrettende og kan spilles af flere, på flere måder og i flere sammenhænge.

Sidst i appendix findes et overblik over spillene og deres anvendelsesmuligheder.

Forhåbentligt må **PUZZLE DER GRAMMATIK** blive et værdifuldt redskab i tyskundervisningen, som hjælper til at opnå en dybere forståelse og mestring af grammatik, så det giver en oplevelse af, at tysk er forståeligt og kan læres legende let!

En særlig stor tak til tyskeleverne på Rosborg Gymnasium & HF, som med stor begejstring har afprøvet og testet grammatikken og de tilhørende 17 spil.

Vejle, december 2024
Charlotte Skjærbæk Sønderby